

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 16 fill. Többszöri közlésnél árkedezmény. Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor. 60 fill. bélyeggel együtt.

Ne ámítsuk egymást!

A magyar nemzeti cimert meggyalázták Budapesten. Hogy kik, azt mindenki tudja. Vajjon Rákócinnak vagy Kohnnak hívják-e a tettest, az teljesen mellékes; arra nem is vagyunk kíváncsiak.

Mintegy három évtizeddel ezelőtt még a Tisza-regime alatt Zágrábban leütötték a magyar cimert Dávid pénzügyigazgató házáról. Nem az ujjab keletű zászlósértésről beszélek. A horvátokat bántotta, hogy magyar cimert diszeleg egy, hogy is mondjuk, egy horvát, vagy magyar-horvát helyiségen.

Budapesten nagy tüntetés volt a cimert mellett, Zágrábban ugyanakkor még nagyobb a cimert ellen. A sárbatiport cimert katonai zenével akasztották vissza helyére. Kivonult egy század katonaság és az ezred lobogóját meghajtották előtte, s a véderő tiszteletét fejezte ki a magyar birodalom jelképe előtt. Igaz, hogy még az nap le is vették onnan, mert kitünt, hogy a cimert jogtalanul került oda, s így a horvátok háborgása indokolt volt. De ez mellékes és nem tartozik ide. Csak azért említjük, hogy annál jobban feltűnjék, hogy a megsértett cimert még akkor is elégtételt adtak, mikor a sértést némileg megmagyarázni lehetett, ha nem

is mentegetni. — A nemzet haragja orkányszerűleg végigseper az országon és mindaddig nem csillapodott le, míg az ország sértett jelképének elégtételt nem adtak. Pedig jogilag a horvátoknak volt igazuk (nem a sértésben értjük), mégis elégtételt szolgáltatott nekik.

A budapesti tudomány-egyetemen magyar korona díszményét ismételt megcsönkítették, kétségkívül olyanok, kiknek a kereszt éppen oly szálla szemökben, mint a horvátokéban a magyar cimert. Legyünk igazságosak a merénylők iránt, ők a cimertben első sorban nem a magyarságot, hanem a kereszténységet akarták meggyalázni. Mindegy. A kereszt ott a cimertnek védszárnyai alatt van, azzal organikus egészet képez, aki a keresztet bántja, az a cimert sérti. Lehet, hogy ha egy másik keresztet, tegyük fel egy keresztény ispotály, vagy árvaház keresztjét török le, a felháborodás nem volt volna oly nagy, még ha el is fogják, egy nyolc napi elzárattal elintézik a dolgot.

De mi ebben a cselekedetben a Rohling-féle talmud-gondolkodás garázdálkodását látjuk. Holott azt hittük, hogy az már egészen kihalt, mert a zsidók ezt minduntalan annyiszor hangoztatják. S engedjük meg, hogy sokan jóhiszeműleg teszik, s ime most megdöbbenve kényte-

lenek elismerni, hogy nem volt igazuk, midőn velünk elhitetni akarnak dolgokat, melyeket maguk sem hisznek el.

Lehet, hogy még akad valami szegény ügyefogyott munkás, aki jó pénzért magára vállalja a szerződést. Hiszen akadt már kettő, aki azt állítja, hogy a keresztet csak az imádság tartotta ott, s leggyöngébb érintésre csaknem magától is letörik.

Egy feltűnő jelenséget észlelünk ez esetben, hogy az egész zsidósajtó, már eleve is meg van győződve, hogy a tettes nem zsidó volt. Azt kürtölik világgá; és bizony-bizony egy kis áldozattal még ők maguk fogják el a tettest, csak hogy azt mentsék meg, aki tényleg elkövette. A közvélemény csak gyanítja, hogy zsidók voltak, de a fővárosi szabadelvű sajtó apodiktikus tagadása, nemcsak megerősíti e gyanút, de egyenesen kizárja az ellenkezőt.

Mert mi célja van annak, hogy most unisono kelnek a merénylők védelmére? Hiszen lehettek volna zsidók, lehettek volna keresztények, mondjuk vallástalan szocialisták. A sajtónak kötelességében állott volna megbotránykozását kifejezni a merénylet felett és sürgetni azok szigorú megbüntetését, ha megkerülnek.

De nem az történik; hanem a leg-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Sz. Iván-napi tűzugró szokás a Zobor alján.*)

Irta: Atovich Ferenc.

Zoborhegy északi, keleti, északnyugati és déli tövében magyarok laknak, kik minden oldalról tótsággal vannak körülvéve, ámbar ezek között is több község van, a melyek magyarok voltak, de később eltótosodtak. Magyar községek Menyhe, Beéd, Egerszeg, Gerencsér, Csitár, Kolon, Ghymes, Zsére, Vicsáp-Apáti, Szalakusz (fél magyar, fél tót). Gerencsér és Csitártól keletnek fekszik Pográny, Geszte és Bodok. Ezek szintén magyar községek.

Ezen községek nyelvi különbségeire és sajátosságaira e helyen nem kívánok kiterjeszkedni, ez teljesen jól le van írva Nitramegye monográfiájában. Itt szoroson csak a szent Iván-napi tűzugró és ugró szokásokat akarom bemutatni úgy, a mint e régi pogány szokás ezen vidék népeinél még mai nap is dívik.

A szent. iváni szokások között leghíresebb

*) Felolvasatott a magyar Néprajzi Társaságnak 1900. évi ápr. 18-án a magyar Tudományos Akademiában tartott ülésén.

volt a koloni. Sajnos! hogy éppen ez nem maradt meg továbbra is mi reánk, hanem teljesen kiment a divatból. Ma Kolonban csak két személy van, a kik a szent. Iván-napi népszokásra emlékeznek. Nevezetesen egy 76 éves férfi, a ki — ugymond — emlékszik, hogy gyermekkorában égettek a fiatalok szent. Iványko tyúzet, és egy 87 éves öregasszony, Balkó Klára, a ki az egészre még ma is igen jól emlékszik.

Körülbelül 65 év előtt divott e szokás Kolonban, a mikor föntnevezett asszony még leány volt. Érdekes, ez asszonnyal való találkozásom. Felkértem a koloni kántortanítót, lenne szíves engem ezen asszonyhoz elvezetni. Oda érve ott-hon találtuk az egész családot, de az öreget nem láttuk köztük, mire a kántor azonnal kérde, hogy hol az öreg? A választ már az „öreg” adta. Nyögve, köhögve tápaszkodott föl a szurgyikból és panaszkodva mondta el, hogy ő bizony nagyon, de igen beteg.

De a mikor azt kérdeztük tőle, nem-e tudná nekünk a régi szent. iváni szokásokról némi felvilágosítást adni, szeme tüzelni kezdett, s a „rég jó időkre” való visszaemlékezés okozta kellemes benyomás szinte lerítt az arcáról. Sőt annyira tűzbe jött, hogy kérésemre még el is énekelte a dalokat. Egy korona jutalmat adtam neki, a mi-

nek annyira megörült, hogy meghitt máskorra is, mondván, „Tessék csak másszer is együnni ifiúr, tok én aóm még más nótákat is.” Különben az egésznek a lefolyása a következő volt:

Szent. Iván-nap előtti este 6—7 óra között kimentek a lányok a község déli részén Kolon és Pográny között emelkedő dombra, és mivel gyufa akkor még nem volt, bőgrében vitték ki paraszt és fát is hoztak. Ekkor megrakták a tüzet és körüle ugrádoztak és táncoltak. Midőn a tűz lobogva égett egyenkint énekeltek a következő éneket:

Meggyutandó N. N. legénynek kőházája
Ojtsuk! ojtsuk! jaj ne hagyjuk szegényeket
Selyemsárhajó*) Magyar Ilonának
Hajón fölü gyöngykoszorója gyöngy.

Ezt az a lány énekelte, a ki a sorból kilépve, a tüzet át akarta ugrani. Az énekbe belefoglalta szeretőjének a nevét. Mikor a dal első két sorát énekelte, átugrotta a tüzet, a többien ezalatt énekeltek karban a többit; „Selyemsárhajó stb.” Ezután újra énekeltek karban mindnyájan, de a legény neve helyett a leány nevét foglalták az énekbe. A leány ekkor is átugrotta a tüzet. Ezután folytatták az éneket így:

*) E helyett: hajja.

képtelenebb hazugságok mellett (pl. hogy az egyetemen a pápai himnuszt énekeltek) gúny tárgyává akarják tenni a keresztény ifjak keresztény és hazafias felbuzdulását, és megerősített karban tagadják, hogy nem volt zsidó. Roppantul emlékeztet ezen egyhangú eljárás a tiszaszlári hullausztatásra, mikor a zavarban levők egy póthullával akarták bebizonyítani a vádak alaptalanságát. A nélkül, hogy a vádat sikertült volna teljesen elhárítani magukról.

Mi ebben az egyetemes koncertben a keresztmerényletnek nemcsak megerősítését látjuk, de azt is, hogy a zsidóság nagy zöme mintegy szolidaritást vállal a gonosztevőkkel, a mennyiben őket minden áron kimenteni igyekeznek. *És ez sokkal veszedelmesebb tünet, mint a merénylet maga.* Mert ha két bomlott fejű — mondjuk — zsidó tanulóknak eszébe jut így megsérteni a kereszténységet, azt okos ember nem fogja az egész zsidóságnak tulajdonítani: de a fővárosi sajtó legnagyobb része olyan magatartást tanusít, hogy abból azt a tanúságot lehet meríteni, hogy még mindig óriási ür választja el egymástól a két elemet, ür, melyet áthidalni talán sohasem sikerülhet.

Megyei közgyűlés.

Nyitra megye törvényhatósági bizottsága május hó 30-án tartotta meg Thuróczy Vilmos elnökle alatt tavaszi közgyűlését. Mindjárt letelején Sporzon Ernő indítványozza, hogy az alispáni időszaki jelentés felolvasottnak tekintessék, és részleges tárgyalása miatt délutánra halasztassák; elfogadott. A bajnai volt méntelep ingatlanaira 3 ajánlat érkezett; dr. Szulyovszky Dezső 6000 koronás ajánlata, Schönfeld József bajnai lakos 12000 koronát ígér, és Boll János bajnai plébános bérbevételi ajánlata. Az állandó választmány a Schönfeld-féle ajánlatot pártolja. Erre Markhot alispán bejelenté, hogy egy újabb ajánlat érkezett be Boll János plébánostól, ki a bajnai urbéresnek nevében 12200 koronát ajánl fel a birtokért, melyet a község iskola célokra

kíván berendezni, tekintettel, hogy ezen ajánlat a legkedvezőbb és kivált hogy kulturális célja van, ajánlja elfogadását. Sporzon Ernő szintén pártolja, dacára annak, hogy még tegnap az állandó választmány véleményét osztotta, s kéri ezen utóbbi javaslat mellőzését. Báró Friesenhof Gergely szintén Boll prozociója mellett szól, mert így a nyitrai gazdasági egyesület egy régi óhaja teljesedésbe megy, amennyiben ott mezőgazdasági iskola létesíthető. A közgyűlés az állandó választmány javaslatát mellőzi és Boll ajánlatát fogadja el. Boll János erre meleg köszönetet mond.

A Prihoda Nándor holicai volt jegyző és Wechsler Zsigmond ottani volt községi pénztáros hivataloskodása idején elkallódott adók és egyéb pénzek számösszegének (mintegy 12072 korona) megállapítása iránt újabb tárgyalás rendeltetett el.

A vallás és közoktatási miniszter sürgeti a vármegyei muzeum építésére megszavazott 30000 korona folyosítását. A közgyűlés mindaddig, míg a muzeumi helyiség a célnak megfelelő módon átalakítva és berendezve nincsen, nem hajlandó az összeget folyosítani.

Zólyomvármegyének átirata a hazai ipar érdekében való állásfoglalás kérdésében egyszerűen tudomásul vétetik; ugyanaz történi Hontvármegye átiratával az általános egyetemi segélyegylet javára teendő alapítvány ügyében, mert — ugymond — az eddig szokatlan volt, hogy egy törvényhatóság kezdeményezze az ilyen mozgalmat.

Kolozsvár város tanácsának átirata a Munkácsy Mihály emlékére gyűjtendő alapítványhoz való hozzájárulást tagadólá határoztak, mert az ország első tényezője az országos képzőművészeti társulat részéről várja a felszólítást.

Pártolólá terjesztetnek fel a miniszteriumhoz a következő javaslatok:

Hevesmegyének a borítal adóleszállítása, Szathmár városának a philloxera által kipusztított és ugyanazon területen ujjáépített szőlőkön termett bor 10 hektoliterig terjedő adóengedmény tárgyában; az olasz borvám felemelése, valamint a bünvádi perrendtartásról szóló 1896. XXXIII. t.-c. módosítására vonatkozó és a közegészségügy államosítása iránti átiratok.

Ezután következtek a különböző bizottságokba való tagválasztások. Választási elnökül Lévcy Antal, bizottsági tagokul Boll János és Zatkovics Alajos választottak. A választás szavazó cédlákkal történt. A központi választmányba beválasztottak Majthényi Rudolf és Szecsányi Vilmos; a közigazgatási bizottságba gróf Eszterházy János,

az egészségügyi bizottságba dr. Bobok József, a loóvatási bizottságba Lutonszky Mór.

A megyei házi és gyámpénztár 1899. évi zárszámadásai jóváhagyatnak. — A vármegye tulajdonát képező holicai kavicsbánya eladása engedélyeztetik. A megyei utmesterek szolgálati szabályzata megerősítették. A szenici, szomorfalvi, ludányi, nagy-tapolcsányi és tornóci vasuti állomásokhoz vezető utakon a vámszedési jog 20 évre megadatik. A törvényhatósági munkás-közvetítől Dobcsányi József m. aljegyző, helyettesül pedig Romhányi János, ujonnan kinevezett megyei levéltárnok nevezetett ki.

A zugiskolák megakadályozása tárgyában, továbbá a 16 éven aluli s serdületlen koru gyermekeknek nyilvános mulatóhelyekről való távol tartása tárgyában és a körjegyzői nyugdíjintézet módosított szabályrendeletei jóváhagyatnak.

A megye tulajdonát képező régi kórház épületének eladására vonatkozólag Löwi R. és társa céggel a szerződés megkötendő, azon kikötéssel, hogy ott mást, mint keményítő-gyárat létesítenie nem szabad, azonkívül a megyei pótlék fizetése alul 10 éven át felmentetik. — A nyitrai kórháznál szükségessé vált pavillonszerű építkezésekre az engedély megadatik. Ugyancsak jóváhagyatnak a kórházi alapszabályzat és a házirend tervezete.

A vármegye által a cs. és kir. hadapródiskoláknál létesített egy alapítványi helyre 3 pályázat érkezett be. Simonovánzky György m. alszámvévo (Jenő fia számára), Knotek Lőrinc (Lajos fia számára) és Pázmány Géza galgóczi lakos; mind a három kérvény felterjesztetik a honvédelmi miniszterhez. Nyitra város képviselőtestületének határozata, mely szerint a „Nyitra hid” a kincstárnak átadatik, tudomásul vétetik.

Engel József és társainak a Nyitra város Erzsébet-utnak kikövezése tárgyában beadott felebezeése elutasított. — Kolos-Hradistye, Letnic és Livina-Apáthi községeknek névváltoztatás iránti kérvényei pártolólá terjesztetnek a belügyminiszterhez.

Pöstyén község határozatai jóváhagyatnak, kivéve a munkások községi pótdadjára vonatkozó szabályrendeletet. Brockó, Kutti, Pöstyén, Úrmény és Verbóc községek helypénzszedési szabályrendeletei újbóli tárgyalás céljából visszautasítottak.

A csejthei, janófalvi, práznoei, alsó-atraki, nagy-szulányi és szebedrázi községi választások ellen beadott felebezeések folytán a választások megsemmisítettek.

Sándorf és Radosna községeknek körjegyzőségekhez tartozó községek kétrendű együttes ha-

Ki lovai vannak a nagy hegyek alatt?
De ott is, de ott is vannak N. legény lovai.

Ezután folytatták:

Tértisd meg szeretőm az én lovaimot
Én is megtéritek a te ludaidot.

Mindegyiknek refrainje „Selyemsárhajó stb.”

Ily módon nem esoda, ha az egész 3—4 órahosszat is eltartott. Semmifele babonát nem kötöttek hozzá.

Csitáron divó szokás.

Csitár Kolontól nyugatra esik, tőle 1/4 órányira a Zsibricahegy tövében. Itt szokásban van ma is a szt. iváni tűzrakás, és következőleg folyik le:

Naplemente után a lányok kimennek „prósicóval”, (csapatosan) szintén mint a koloniak, egy dombra és ott tüzet raknak. Kicét (szalmazsup, a minót a házfedésnél használnak) égetnek a tűzön. Azonkívül hoznak *sárgafüvet*, a mit *aranyfejő füvnek* is neveznek (ökörfarkkóró) *lencsevirágot*, (orgonavirág) *bojzengot* (bodzavirág) és ezeket a tűz fölött füstölik, mert azt tartják róla, hogy a szt. iváni tűzön füstölt füvek megmentenek a sok „nyoroláti”. Nevezetesen: a sárgafü fulzugás, fülfajás ellen jó, a lencsevirág és a

bojzeng-lének megföve, hasrágást, „köhögést és csipedist” gyógyit hatásosan.

Mikor a tüzet rakják, éneklük. (Tüzi ének.)

Tyúzit megrakadjuk velágos szent János,
Velágos, velágos, csak aggyig velágos
Mig én oda megyek, nála leszek.
Mihán odamegyek, mingyá elaluszom.
Lassan esendijetek szip apró gyiákok,
Hogy alugyon Mária napfököttyig.
Mária, Mária, ó ides szüz Mária,
Dicsirendő ez anya e velágba.

Ezután következik a cseresnye-osztó dal. Szokásban van ugyanis, hogy a mely leány szt. Ivánig nem evett cseresnyét az magával visz cseresnyét a tűzhöz, és a következő dal kíséretében osztja szét leánytársai között.

Hajtsad szíveim hajtsad ja cseresnye ágat
Hagy szakajtsak zódjibú szeretömnek.
Szeretömnek zódjibú, magamnak jóvábú
Szeretömnek zódjibú, szeretömnek.

A cseresnyeosztás után rákezdik mindnyájan a következő nótát:

Ha ja gvívó megirik, a levele lehull
Roppán gvívó, mogyoró, a level aló.

Midőn így danolgotva már eleget tréfálóztak, következik a tűzgró nóta. A melyik lány előáll a tüzet átugrani, annak éneklük:

Sárhajó Magyar Ilonának udvarába hájó.

Ugyanezt ismétlik kétszer. Első ismétléskor a „Magyar Ilonának” helyett a legény, második ismétléskor a leány nevét fűzik az énekbe. Mikor a legény nevét éneklük, akkor ugorja át a lány a tüzet. Ha ez jól sikerült, azt tartják, hogy az a lány azon esztendőben férjhez megy azon legényhez. Mikor a leány nevét éneklük, akkor is ugrik, és ha sikerült az ugrás, akkor a lány egészséges lesz azon esztendőben. Az egész ceremónia szt. Iván utáni vasárnapon ismétlődik. Ha azonban nagy és tartós szárazság van, akkor köznapokon is megismétlik, remelve, hogy így esőt fognak kikérni.

Pogrányban divó szokás.

Pogrányban szt. Iván előtti napon este kimennek a lányok a községtől északnyugatra eső, Pográny és Csitár között fekvő Máll nevű kopár hegyre, ott tüzet rakva, a következő éneket éneklük:

Szentiványi tiszta buza
Kihajlik az országuttra
Selyemszál haja, Magyar Ilona.
Haja felhő, gyöngykoszorúja gyöngy.

A ki aztat learatja
A jó Isten megáldhatja.
Selyemszál haja stb.

tározataitól a jegyzői fizetésemelés tárgyában megtagadtatik a jóváhagyás.

Nyitra-Zerdahely és Családka községek együttes határozata temető céljára beszerzendő terület tárgyában megsemmisítették, mert törvényellenesen együttes határozatot hoztak.

Lakács község határozata, mely szerint a nyitrai püspökséggel a községi pótadóra nézve egyezséget kötött, mint törvényellenes, megsemmisítették.

Pográny községnek megengedtetett, hogy az iskolához még egy 2-ik tantermet építhessen. — A postyéni volt urbérek által igényelt 8000 frt tőkének kiadását megtagadó közs. képviselő-testületi határozat helybenhagyott.

Az országos községjegyző árvaháznak segélyezésére irányuló kérvényt figyelembe nem vették. Az „Eötvös-alap“ segélyezésére a vármegye mint alapító tag 700 koronával járul hozzá. A nádáséri (Nedozser) tűzkárosultaknak 400 koronát szavaztak meg.

A nyitrai járás főszolgabírája beterjeszti a fősorozás alkalmával felmerültapidj és fuvardíjak számláját. A bizottmány a fedezést megtagadta, mert a főszolgabírónak szabad keze engedtetett hogy ott tartsa a fősorozást, a hol neki tetszik. Tarthatta volna a város belterületén, vagy a szigeten, a hol sokszor már meglett tartva, de nem a távolabb eső sátorlaborban, a hová a sorozó bizottság tagjai bérkocsikon mentek ki. Rácz István megyei árvaszéki jegyző jutalom iránti kérvénye elutasított. Zalka Lajos megyei írnök rendkívüli segélyképen 200 koronát kapott.

Nyitraváros képviselő-testületének határozata, mely szerint a temető melletti kavicsbányát szabad kézből bérbe adni kívánja, mint törvénybe ütköző, megsemmisítették azon okból, hogy a város nyilvános árverés útján adja bérbe.

Árpási Imre és társainak felebezése Nyitra város képviselő-testületének az állatvásártér kibővítése tárgyában hozott határozata ellen, elutasított.

Ezzel az alispáni jelentés kivételével a tárgysorozat kimerítettett és az ülés 3/4 órákor délutáni 1/4 óráig felfüggesztetett.

Délután 1/4 órákor a főispán újból megnyitja a közgyűlést az alispáni időszaki jelentés részletes tárgyalása előtt Craus István ny. alispán, országgyűlési képviselő dicsérrel emlékezik meg az alispáni jelentésről, mely minden nevezetes, a vármegyét érdeklő mozzanatot kimerítően tárgyal, de nélkülöz benne oly eseményt, melyet belőle kihagynia nem lett volna szabad, t. i. ez évi július 26-án betelik 10 éve annak, hogy

Thuróczy Vilmos a főispáni széken ül, ez olyan momentum, a melyen hallgatagon elhaladnia egy megyei embernek nem szabad.

A főispán egyéni sulya elismerést érdemel, (Mindenesetre többet nyom Craus István úrnál. Szerk.) ki fentudta és tudja tartani a békét a vármegyében, és indítványozza, hogy a közgyűlés erről tudomást vegyen és a megünnepeleendő jul. 26. egy rendkívüli közgyűlést tartson, melynek összehívására és foganatosítására a főispánt felkéri. — Markhot Gyula alispán válaszképen azt mondja, hogy igenis nem feledkezett meg erről a közel bekövetkező eseményről, hanem a főispán maga kérte, hogy minden ovatiótól tartózkodjék a vármegye, ő maga kívánja, hogy erről a jelentésben említést ne tegyen, hanem ha az indítványozó ur ezt már felhozta, ő maga részéről szintén hozzájárul és kéri az indítvány elfogadását. A főispán meghatottan köszönetet mondott és kijelenté, hogy az imént felhangzott spontán és rokonszenves tüntetés után nem tiltakozhatik többé (No lám milyen szerény) az ünnepeletés ellen, hanem mély hálával fogja azt fogadni, de arra kéri a közgyűlés, hogy minden zsen elkerülése végett, ne őt (Már nem is volna egyéb hátra!) hanem az alispánt bízzák meg a közgyűlés összehívásával és foganatosításával. Úgy is lett.

Az alispáni jelentés tárgyalásánál Rudnay István interpellációt intéz a megyei főorvoshoz, hogy talál e valami expedienst arra nézve, hogy a trachoma a privigyei és zsámbokréthi járásban ne csak hogy ne terjedjen, hanem mindinkább szűnjön, mert azon eljárás, hogy a trachomás betegeket az alföldről haza küldik, hol az egészségeseket is megfertőzik, az sehogys járul a betegség apasztásához. A munkások legnagyobb része kincstári birtokokon dolgozik és a kormány építhet ott külön kórházakat és gyógykezelheteti a trachomásakat, a helyett azonban egy barakban férfi, nő, leány és gyermek összezsufolva szállásoltatnak be. A munkások, kik az alföldön 6—7 hónapon át dolgoznak, ezen idő alatt nem látnak plomot, mert messze van a pusztákról a városba, és csak egy kicsi kápolna áll rendelkezésükre; de még vasárnapon is dolgoztatnak velük, a mit a kormánytól legkevésbé várt volna. Ez mind erkölcstelenségre vezet. Ez ellen kellene a kormánynál a kellő lépéseket tenni. Dr. Thuróczy Károly megyei főorvos elmondja felvilágosításképen, hogy igenis a kormánynak van minderről tudomása és igyekezik is azt rendezni, már *évek óta (!)* folyik a belügy- és földmívelési miniszteriumok közt a tárgyalás, mely a munkás-kérdéssel összefügg, de eddig eredményre nem jutot-

tak (!), mert a földmívelési miniszterium a belügy-miniszter rendeletei ellen — saját érdekét szem előtt tartva — akadályokat gördít. Rudnay István kijelenti, hogy maga személyesen tesz majd előterjesztést a miniszternek.

Az alispáni jelentés vita nélkül tudomásul vétetett.

Levelezés.

Galgóc, 1900. máj. 26.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A megrendítő galgóci bérgyilkosság tárgyalásának a „Nyitrai Szemle“ 20-ik számában közzétett tudósítása szomorú következtetést von a tanuk vallomásaiból a galgóci nép erkölcsi állapotára s ezt az aposztrofáló a pasztoráció nyakára sózza. Én, mint Galgócnek egy emberöltőt már jóval meghaladó lelkipásztor, 29 éves itteni működésem alapján szeretettel meghívom tudósítót, keresse föl akár incognito hiveimet, bár csak egy-két napra, és saját szemével örvendetesen fog meggyőződni róla önnön tapasztalásából, mennyire csalódott egyesek nyilatkozatából, sajnosan az egész galgóci nép erkölcsi állapotára vonva igazságtalanul sérelmes vélelmet, és maga fog a vallásos jólelkű galgóci nép könyelműen pellengérezett erkölcsi érzületének készségesen igazságot szolgáltatni.

Ha én akarnám a megrendítő s az emberi érzésből teljesen kivetkezett három hívem szörnyű vétsége által is aposztrofált galgóci nép erkölcsi hírnevét magasztalni s annak meggyanusított reputációját vindikálni, ez gyanusnak tűnhetnék s propria laus öndicséret számba vétethetnék; hieim erkölcsi érzületét megvilágító s vallásosságukra fényt derítő egyes tényeket azonban felsorolni s nyilvánosságra hozni ily sajnós körülmények közt, nemcsak hogy nem vehető tőlem szerénytelenségnek, de sőt kellő méltaságukat megszívlelésül közölni maga a keresztény szeretet egyenesen parancsolja az édes mennyei Üdvözítő ez intelme: „sic luceat lux vestra“ pedig sürgősen követeli. — Hogy hívő nép erkölcsi érzületének a holtak iránti kegyelet is egyik kiváló nyilvánulása, ki vehetné ezt tagadásba, miután azoknak, kik szeretik halottaikat, nem lehet rossz szívük, már pedig galgóci hiveim, ámbár szegények, mert hisz főjöveldmi forrásuk a bortermelés, melyet köztudomás szerint a terjedő filloxera, peronoszpora és lisztharmat a legujabb időkben országsszerte igen megapasztott, mégis 2000 frtot áldoztak a temető bekerítésére, az országban párját ritkító díszes kálváriát létesítettek abban 7200 frt költséggel s a hétfajdalmú bold. Szűz tiszteletére már négy díszes sirbóltkápolna lett a hivek áldozatkészségéből felállítva 2200 frt kiadással, s a temető kiváló, vonzó, kedves díszét képezi az árnyaspark közepén fölállított lourdi barlang a szeplőtelen fogantatás művészies szobrával 700 frt értékben, mely a szegény napszamosok összerakott filléreiből létesült. Hieim hitéletének eleven örvendetes megnyilatkozása az, midőn új főoltárra 1500 frt, öt üvegfestményű templomablakra 2600 frt és a mellékoltárok javítására több száz forintot adtak össze. S oly szegényes hajlékokban is, hol nem ritka vendég a nélkülözés is, mert gyakran hiányzik a betevő falat, mit már Jeremiás is oly megkapó hűséggel fejez ki szívet indító siralmainak ez örökidőkre megható szavaival: „parvuli pieturunt panem et non erat qui frangeret eis“, ily hajlékokban is, hol a nélkülözés és nyomor ütött tanyát, láttam megnyilatkozni a földhöz ragadt szegények szíveiben a könyörület, drága gyöngyöknel értékesebb érzelmeit, midőn fillereiket szájaktól elvonva az Úr hajléka fölékesítésére örvendező készséggel ajánlottak fel, látja lelkiatyánk, hogy szegények vagyunk, sok tőlünk nem telik, de e csekelységet, mit jó szívvel adunk, fogadja szívesen.

Magas a rózsaszál, ága elágazik
Még a tengeren is messze elhallatszik.
Selyemszál haja stb.

Ezután következik a tűzgró strófa, a melybe a legény és a lány nevét belefoglalják így:

Egyik ága hajlik Pindes József udvarába
Másik ága hajlik Szombat Magda udvarába
Selyemszál haja stb.

Azon babonát fűzik hozzá, hogy a mely lány jól ugorja át a tüzet, az nem lesz azon évben „kilises.“

Menyhén divó szokás.

Menyhén szt. Ivántól keresztelő szt. Jánosig tart e szokás, úgyszintén a közbeeső ünnepnapokon is. Itt a temetőben szokott a ceremónia lefolyjni. Estefelé elmennek a lányok zsúpot, szalmát, herét s más efféle éghető anyagokat *lopni*, mert azt tartják, hogy csak a lopott tárgyak füstjén füstölt növények használnak egyes betegségekben. Ha a tüzet megrakják, elkezdik a következő éneket:

Megrakjuk, megrakjuk
Négyszegűre rakjuk.
Csak addig el ne alagy
Mig én nálad leszek.
Mig én nálad leszek
Nálad énekelek.
Dicsérendő az Atya e világon.

Ezután következik a tűzgró nóta a következő módon:

Rózsafa nem magas, ága elágazott
A tengeren által hajlandozott
Egyik ága hajlott Fülöp Gergely udvarába.
Hej! lom! te szent János
Arany felhő, gyöngykoszorú gyöngy.

A mikor a legény nevét éneklék, akkor ugorja át a lány a tüzet, valamint akkor is, a mikor ismétlék a dalt, csakhogy azon változtatással, hogy a leány nevét szövük az énekbe a legény neve helyett. Azután folytatják az éneket így:

Ki lovai esznek a nagy hegyek alatt?
De ott is, ott esznek a Fülöp Gergelyné.
Dicsérendő az Atya e világba.
Fordítsd móni, fordítsd az in lovaimot
En is majd megfordítom a te ludjaidot.
Dicsérendő az Atya e világba.

Szent Jánoskor kimennek a menyecskék is, és különféle növényt, bojzengot, lencsevirágot, farkasalmát, méhfüvet stb. füstölnek a tűzön. Szárazság idején szintén ismétlik a ceremóniát.

A többi községben vagy kiment a divatból, vagy nem is divott soha e tűzrakó szokás.

¹ Móni, annyi mint: lányka. Szerk.

Ilyen a galgóci nép, jókedvű adakozó a szükségben is, s ez úgy a hitélet, mint az erkölcsi állapotára öröndetes jelenség. A szegények áldozatkészsége bizony megható, s azért nem egyszer könyekkel telnek meg szemeim, midőn az istenitisztelet alatt a királyi zsolttáros szavait: „dilexi Domine decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae” galgóci hűveim áldozatkészsége által hűveim sziveiben oly meghatóan kifejezve látom. S mivelhogy Istennek ad kölcsönt, aki jót tesz, a jó Isten úgy fizeti vissza szentegyháza díszére áldozott filléreit a szegényeknek, hogy szent Antal kenyeret juttat az éhezők táplálására, mert rövid idő alatt 170 frt ára kenyeret osztottam ki a szegények közt sz. Antal perzselyéből. Hazánk fővárosában Budapesten fedhetetlen királyné emlékére állítandó örökimádási templomra 100 frt gyűlt be, az Erzsébet szoborra 70 frt plebániában.

E száraz tények regisztrálása, s azon körülmény felemeléséből, hogy nemcsak ünnep- és vasárnap, hanem május alatt reggel 5 órakor tartott szent misénél s este félnyolckor litánián, de köznapokon is hűvekkel megtelik a templom, legszentségesebb Oltáriszentség, Jézus szentséges szívének tisztelőit alakult társulatok, rózsafüzér-társulat százakra menő tagokat számlálnak, kralovna sv. Ruženka, posel boskeho srđca Ježišoveho, havi füzetek hűveim által szorgalmasan olvastatnak, — mindenki s a tisztelt tudósító is jobb meggyőződést vonhat a galgóci nép erkölcsi állapotáról, s a megrendítő bergyilkosság nem vethet homályt hűveim vallás-erkölcsi hitéletére. sőt tán annak fellendülésére szolgáland, novit enim et potens est Deus et ex malo bonum facere gloriamque suam revelare.

Mit szólna tudósító az olyan gazda eljárásához, aki hullámzó telt kalásztól rengő szántóföldjén egy pár üres kalászt találva, ezeket csomóba kötve s utközben hazavéve mutogatná a találkozónak, így szólva: nézzétek, mit találtam szántóföldemen, oh az egy sivar szántóföld? — Ép ily sérelmes tudósító következtetése a galgóci hűvek erkölcsi állapotára s méltó felháborodást keltett hűveim közt. Kérem tehát e soraim közlésével becses lapjában nekik elégtételt szolgáltatni. — Ami pedig pasztorációm illeti 29 éves itteni lelkipásztorkodásom alatt senki sem találkozott, aki hiányos pasztorációra figyelmeztetett volna. Tisztelt tudósítónak erre való figyelmeztetését szívesen fogadom és ígérem, hogy ha az Úristen erőt ad és egészséget, iparkodni fogok az ő meglegedését kiérdemelni. *)

Tisztelettel vagyok

Galgóc, 1900. évi május hó 26-án

alázatos szolgálja

Bruker M. Agoston,
plebános.

*) Megjegyezzük, hogy mi ítéletünket nem csupán a három bűnös tettéből, hanem a tanuvalloások összhangjából merítettük, melyekből — a hallgató nagyközönség a tanuk rá — sok mindenféle táruult élénk. Az elnök tapintata nem is engedte, hogy tovább is kérdezzék az egyik, különösen ludas tanut, aki talán maga se volt jobb a deákne vásznánál, de mint hogy a gyilkos tervben nem volt része, erkölcsi kivételkötését nem engedte az elnök. Táruoltól nézve és csak lapunk hasábjairól értesülve, talán keménynek látszik a megjegyzés, de négy napon át különféle szájából hallgatni a részleteket, tessék elhinni, nem oly túlzott, mint aminőnek látszik. Egyébként midőn öröndetes tudomásul vesszük a levélben mondottakat, hangsúlyozzuk, hogy midőn tudósítónk intenzív pasztoráció szükségességéről beszélt, ezzel nem akart ítéletet mondani a mul-ton és nem akar most sem, hanem csupán csak mint remédiumot említette; melynek kitünő hasznát lehet venni a jövőben. Ennyit pedig talán a galgóciak is megengednek. Szerk.

Ujdonságok.

Kinevezés. Bella Ede, nyitrai tsvzéki aljegyző a segesvári járásbíróshoz albiróvá, Bóna Károly nyitrai m. á. v. állomási felügyező

gyakornok pedig állomási felügyezővé nevezte-tett ki.

Előléptetés. Horváth József és Névény Ignác nyitrai tsvzéki bírák. Streihammer József bazini járásbíró, Nyitra város szülötte, valamint Sztrechay N. puchói járásbíró a VII. rangosztályba; Paughy Ignác galgóci aljárásbíró a IX. rangosztály első fokozatába, Turchányi Károly galgóci, Boltizár Miklós, megyénk szülötte, Iptó-szentmiklósi, Táborzsky Károly szenici és Dröxler Róbert nyitrai albiró a IX. rangosztály második fokozatába, Adámik Géza ugyancsak Nyitra város szülötte, nagysinki és Janovszky Lajos treneséni bírósági aljegyzők a XI. rangosztály első fokozatába lőnek előléptetve.

Halálozás. Bori és borfői Bory Lajos tornóci körjegyző f. évi június hó 1-én, 57 éves korában elhunyt Tornócon. Béke poráinak.

A nyitrai kath. legényegylet június hó 10-én, vasárnap, a zabori „Toifel-kert”-ben házalapja javára szórakoztató látványosságok, ének, szavalat és monolog-előadással egybekötött nyári mulatságot rendez. Belépti díj személynként 1 korona, családjegy 3 korona. Jegyek előre válthatók Feitscher Ernő egyf. pénztárosnál. A mulatság kedvezőtlen idő esetén június hó 24-ére halasztatik.

Évzáró vizsgálatok. A nyitrai püspöki nagyobb papnevelő intézetben a következő napokon fognak megtartatni az évzáró vizsgák: június 8-án egyházból (IV. és III-ad évesek); 9-én alapvető-hittanból (II. és I. é.); 11-én hit-elemzéstánból (IV. é.) s neveléstánból (III. é.); 12-én filozófiából (II. és I. é.); 21-én lelkipásztorkodástánból (IV. és III. é.), s 22-én új szövetségi sztirás-tudományból (II. és I. é.) — *A IV. ker. nyitrai róm. kath. fiúiskolában:* június hó 6-ik napján d. e. a III—VI. osztály, d. u. II. és III. oszt. *A belvárosi fiúiskolában:* június hó 21-ik napján d. e. a IV. és III. oszt., d. u. II. a) és II. b) oszt.; június hó 22. d. e. az I. a) és I. b) osztály. *A leányosztályokban:* június hó 23. d. e. a IV. és III. b) oszt.; június hó 25. d. e. az I. a) oszt. és d. e. 1/2 10 órakor az óvoda, d. u. a II. b) oszt. és a II. a) oszt.; június hó 26. d. e. a III. a) és az I. b) osztály. A vizsgák d. e. 8 órakor és d. u. 2 órakor kezdődnek. A háladó szent-mise és az értesítők kiosztása június hó 29-ik napján történik.

Séta-hangverseny. Pünkösöd másodnapján a „Nyitrai zenekedvelők egylete” a Szigeten egy konfetti és serpentin dobálással és tűzjátékkal egybekötött nagy séta-hangversenyt rendez, kezdete délután 4 órakor. Belépti díj személynként 40 fillér, diák, katona és gyermek-jegy 20 fillér. A vármegyeház előtti hidon kitűzött nemzeti zászló fogja jelezni a hangverseny megtartását.

Jézus szenvedése és halála című látványos némajátékot ad elő Allesch Ede bajor pantomime művész, a nyitrai főgimnázium tornacsarnokában. Az előadás pünkösöd hétfőn délután 3 órakor és ugyanaznap esti 8 órakor, valamint kedden június 5-én esti 8 órakor fog megtartatni. A pantomime élő képek igen sikerültek, ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. De csodáljuk Nyitramegye alispánját, hogy az előadásra nem engedte át a városi színházat. Állítólag azért, mert ott csak magyar darabokat szabad előadni, már pedig néma előképek azok németek. Holott jól tudjuk, hogy a passiójátékot ugyanez a társaság már évek előtt előadta ugyanezen színházban, s ha ide szakad akármilyen kornyikáló „művész” bárhonnán a világból, annak átengedik a színházat. Hansen előadásai sem voltak magyarok és ott tartotta a színházban. Talán bizony a Jézus szenvedése riasztotta el?

Szöllő zöld ojtása a Zoboron. A helybeli szőlőszeti felügyelő ezen az uton is tudomására óhajtja juttatni a szőlőbirtokos közön-

ségnek, hogy a helybeli állami amerikai szőlőtelepen a jövő hét folyamán, amennyiben az időjárás engedi, minden nap (június 5, 6, 7, 8 és 9-én) szőlő zöld ojtás-tanítás fog tartatni, hol alkalom adatik az érdeklődő szőlőbirtokosok, esetleg oda-küldött vincelléreknek, hogy a szőlő zöld párosítását kellőleg elsajátítsák, amennyiben ezen oltási móddal készült szőlőoltványok jobb forradásnak és egészségesebbek legyenek.

A nyitrai kath. főgimn. szegénysorsú tanulóinak ruha-alapítványára ujabban a következő adományok érkeztek: ifj. Thuróczy Károly megyei tb. aljegyző (második adomány) Nyitra 30 korona, a turzófalvi egyházkerület volt nyitrai főgimnázium tanuló 7 kor., Huszár István könyvkereskedő Nyitra 20 kor., Kajuch József urad. főgazgató Kalocsa 20 kor., Turcsák József dománizsi esp.-plebános gyűjtése: Turcsák József 4 kor., Imlauf Károly, Holly Sándor, Baross Károly plebánosok és Blazsek Lajos adminisztrátor 2—2 kor., Blunár János káplán 1 kor., összesen 90 korona, a legutóbb kimutatott 1367-32 koronával együtt 1457-32 korona. Nyitra, 1900. június 1-én. Petrovics László biz. pénztárnok.

Baleset. Vasárnap, május hó 27-én délután Seeber Vincéné, nyitrai vaskereskedő neje, két leányával saját fogatán zabori szőlőjébe kocsizott. A mint a kocsit az országútról a Darázs felé vezető útra tért, három biciklistával találkozott. A három közül az egyik vasparipájáról lebukott. A fogat lovai már a kerekpározkók láttára megijedtek és rohanni kezdtek, de a mint az egyik gépjével a födre esett, annyira megbokrosodtak, hogy a kocsit lovastul a benülőkkel együtt a baloldali vízzel telt, mintegy három méternyi mély árokba fordult. Seeberné és leánya, Ilona, némi sérüléseket szenvedett, míg a fiatalabb gyermek és a kocsis sérülétielenek maradtak. A kerekpározkók leszálltak gépjükről és az időközben odaérkezett kirándulók segítségével a hölgyeket kiszabadították kényelmetlen helyzetükből.

Nyitrafolyó szabályozása ügyében Markhot Gyula alispán május 27-ére a városház nagytermébe értekezletet hívott egybe, melynek tárgya a Nyitrafolyó középső részének szabályozása, t. i. Nagy-Bossánytól Nyitra határáig, egészen a „Hungária” malomig nyuló része. A kulturmérnökség Nyitrafolyót 3 részre osztotta: a felső rész a folyó eredetétől Nagy-Bossányig, a középső innen Nyitraig, a 3-ik rész pedig a „Hungária” malomtól a torkolatig terjed. Kelen József miniszteri kulturmérnök előadást tartott egy órán át e folyó rendezésének fontos voltáról, és végül kérdi vajon hajlandó-e az értekezlet egy folyórendezési társulatot (mely az árvízmentesítő társulatoknál jóval olesőbb) létesíteni? A folyó rendezési társulat feladata lenne a folyó medrének szabályozása, partbiztosítás és a belvizek s mellékfolyók bevezetése. Ezen értekezletre 95 nagybirtokos, azon kívül az érdekelte községek előljárói jelentek meg. Kropácsy Jenő nagytapolcsányi ügyvéd kéri az értekezletet, hogy ne határozzon most egyelőre, mielőtt a partvédelem terveit látnák. A kulturmérnök ezt ellenzi. Dr. Bangha István is ellenzi a rögtöni hozzájárulást. Ő általában nem hisz a folyó rendezési vagy szabályozási társulatoknak, mert a mint eddig a tapasztalat mutatja, a Tisza és Vág szabályozásnál az alsó vidékek tönkre mentek és pedig azért, mert a szakértők csökönysége miatt mindig *fennt* kezdtek meg a szabályozást, mi csakis az alsó partvidéknek rovására történt. Vegye be a kulturfőmérnök programjába az alsó Nyitra szabályozását is, kezdje meg a szabályozást Érsekvár alatt, akkor hajlandó ebbe is belemenni. Dr. Rudnay Sándor polgármester közlépukat akar, s indítványozza, hogy adja elő a kulturmérnök mindazt, amit most előszóval adott egy memorandumban, úgy hogy mindenkinek biztos tudomása legyen arról, hogy mi kívántatik, mert egyszeri meghallgatás után még intelligens ember

sem szerezhet tiszta fogalmat, annál kevésbé a tótajkú községek számos előjárói, kik szintén jelen vannak. A kulturfőmérnök ezt tenni vonakodik, mire az alispán szavazásra bocsátja a főmérnök és a polgármester indítványát, melyben ez utóbbit nagy többséggel elfogadják.

A sz. Orbán-napi körmenet, mult vasárnap, május 27-én tartatott meg Zoborra. A körmenet a piaristák templomából indult még pedig oly nagy számú ajtatoskodó és zobori birtokos kíséretében, minőt már évek óta nem láttunk. A körmenetet a nyitrai zeneegylet kara kísérte. Fent a kápolnában csak kis töredéke fért el a közönségnek, a többiek a kápolna körül elterülő árnyas helyeken kampiroztak. A körmenet vezetője, Czeizel Antal, alsó-városi segédlelkész, előbb magyar, majd tót alkalmi sz. beszédet mondott, mely után Venczell Ferenc, nagyprépost, pápai praelátus ünnepélyes isteni tiszteletet tartott. A menet az isteni tisztelet után visszament a piaristák templomába, melynek tágas hajóját az utolsó zugig megtöltötte. A körmenetnek a legszebb idő kedvezett.

Értekezlet a törvényszéki palota ügyében. Dr. Rudnay Sándor polgármester június hó 1-ére értekezletre hívta egybe Nyitra város képviselő-testületének tagjait, mely értekezleten Mérey Lajos erélyes felszólalása után elvettett azon terv, hogy a törvényszéki palota a vasutnál építtessék. A tagok megbízták a polgármestert, ki Budapestre utazik a miniszterhez ez ügyben, hogy három helyet ajánljon a kormányznak a törvényszék helyéül, és pedig 1) a Mayer-, dr. Bangha István- és a káptalani ház helyét a megyeház- és káptalan-utcában, 2) a piarista templom és a plebánia-utca közti telket a Sz. László-térről lefelé és 3. a „Szarvas“ vendéglő telkét a szomszédos Nagy és Köck-féle telkekkel.

A nyitrai protestáns egyház tagjai az építendő ev. ref. templom javára június 13-án a zobori Toifel-kertben táncvigalommal egybekötött nyári mulatságot rendeznek.

Kapáló-gépverseny Tótmegyeren. Gr. Károlyi uradalmában közel a megyeri állomáshoz mult szerdán nagy kapáló verseny rendeztetett. Csak hogy nem izmos tót legények, de masinák keltek egymással birokra kapával. Az egysoros kapálók közt I. díjat Clayton és Shuttleworth gépe, a II-ikat Sack egytemes egysoros, a III-ikat Csernovszky kiváló répakapálója nyerte. A többsorosok közt az I. díjat Červinka 4 sorosa, a II-ikat Sack 6 soros kapálója nyerte. A szokatlan versenyt nagy közönség nézte végig.

A néppárt gyűlései. Az országgyűlés legagilisabb, hogy ne mondjuk egyetlen agilis-pártja a néppárt ismét felelevenítette a népgyűléseket. Pünkösöd hétfőjén délután Kőszegen és Duna-Bogdányban, június 10-én pedig Kecskeméten tartanak gyűlést, melyeken a többi közt a keresztény iskola és nevelésről, a liberális egyházpolitikáról, a keresztény sajtóról és a néppárt országgyűlési szerepléséről tartanak beszédeket. Az ismert szónokok között találunk egy újat is, Habrovszky József, nyug. tábornokot, ki a liberális egyházpolitikáról értekezik. Üdvözljük a néppártot újabb tevékenységében és figyelmeztetjük t. elvtársainkat a régi zászló kibontására. Nyitra is sokért nem adná, ha a néppárt bevonná a zászlót. Kijelentjük, hogy még szívósabb ragaszkodással követjük Zichy Nándor gróf lobogóját, mint azt eddig cselekedtük, és bizunk Nyitra és Trencsénmegyék keresztény érdeklődő közönségében s különösen kath. papságában, hogy ősz vezérét, Zichy Nándor gróftól époly önzetlenül követni fogja, mint azt oly dicséretesen eddig tette.

Pályázat. A pozsonyi folyammérnöki hivatal részére a felső Dunán házi kezelésben végrehajtandó munkálatoknál az 1900. és 1901. évekre szükséges vas-árak, kenő és világító anyagok, kötélmemük és fa-anyagok szállításának biztosítása végett pályázat nyitattván, figyelemztetjük az érdekelteket, hogy a fentemlített tárgyak szállítására vonatkozó közelebbi feltételek a pozsonyi m. kir. folyammérnöki hivatal, valamint a kereskedelmi és iparkamaránál megtudhatók, és hogy a benyújtási határidő f. évi június hó 5-én lejár.

A nagyapolcsányi r. k. olvasókör, holnap, június 4-én a tavarnoki „Arany-Bárany“-hoz címzett vendégfogadó kertjében táncal egybekötött tavaszi mulatságot rendez. Kezdeté fél 6 órakor. Belépti díj személyenként 1 korona, családjegy 3 személyre 2 korona. A tiszta jövedelem a nagyapolcsányi róm. kath. iskolára fordítatik. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság június 10-én lesz megtartva.

Pöstyén-fürdőben már javában megindult a szezon-elet. A hozzánk beküldött s május 26-áig terjedő névjegyzék szerint Pöstyénben ez évben 732 vendég fordult meg, ami élénk látogatásra enged következtetni.

Legjobb trágyakonzerválási szer. Régóta vitatkoznak a fölött, hogy melyik trágyakonzerváló szer a legjobb, melyik felel meg jobban a trágyatelepen, melyik az istállóban? Ezen kérdés megoldására végzett kísérletei alapján dr. Immendorf a következőkben mondja el nézeteit. 1. A gipsznek trágyakonzerváló hatását az ammoniaknak megkötését nagyban előmozdítja, ha vízben oldható foszforsav van jelen. 2. Vízben nem oldható foszforsav jelenléte nem fokozza a gipsznek trágyakonzerváló hatását. 3. A szuperfoszfát-gipsz konzerváló szerül használva, veszt ugyan értékéből, amennyiben a vízben oldható foszforsav tartalma citrátban oldható foszforsavvá változik, de ezt bőven ellensúlyozza konzerváló hatása. 4. Szabad nitrogén kepződése által is megakadályozható, ha a trágyától a levegőt lehetőleg elzárjuk, ha tehát a trágyát okszerűen kezeljük. A szuperfoszfát-gipsz jelenléte szintén meggátolja a szabad nitrogén keletkezését, s a szabadabbá vált nitrogén elillanását az esetben is megakadályozza, ha a levegő a trágyát szabadon átjárhatja. 5. A kaint konzerváló hatása a következőkben nyilvánul. Egyes szerves anyagok bomlását egészen megszünteti, másokét pedig meglassítja, az ammoniak bomlását nem akadályozza ugyan meg, de az is lassabban megy végbe, mint alkalmazás nélkül, elillanását azonban még oly nagy mértékben való alkalmazása esetén sem akadályozhatjuk meg, a szabad nitrogén keletkezésének pedig határozottan kedves. Jóllehet, a kaintnak azon hatása, hogy a szerves anyagokat jól konzerválja, hogy a trágyát káliumban és magnéziumban gazdagabbá teszi, homokos talajon gazdálkodásnál ajánlatossá teszi konzerváló szerül való alkalmazását, ellene szól mégis azon körülmény, hogy tapasztalat szerint az állatok patáit megmarja és némely növényre, peld. a burgonyára és répára a vele konzervált trágya káros hatása. A karnalit hatása körülbelül megegyez a kaintéval. 6. Igen kedvező hatása a kaint akkor, ha szuperfoszfát-gipszszel együtt alkalmazzuk. Ez esetben ugyanis a szuperfoszfát-gipsz a kaintnak káros hatását ellensúlyozza s csak előnyei érvényesülnek. 7. Szénsavas mésznek az erjedésben levő nitrogénben gazdag szerves anyagokhoz való hozzákeverése határozottan káros hatása, mert a bomlást siettetti és az ammoniak elillanása következtében nagy veszteség áll elő. Legjobb trágya konzerváló-szer tehát a szuperfoszfátliszta.

Választók összeírása. A zliechói körjegyzőség országgy. képv. választóinak száma 115 és pedig: Zliechó-Gapell 81, Kassza-Rovna 34.

Tanítói internátus van készülöben Trencsén városában s ez ügyben már meg is tartatott az első nagyobb értekezlet. Kosztka Mihály kir. tanfelügyelő lelkes előterjesztései folyamán Osztróczky Géza főispán az internátus védnökségét elfogadta és 200 koronával alapította

lett. A taggyűjtés már is szép eredménnyel folyik. Ha semmi akadály közbe nem jön, a f. évi július hó 3-án Tr.-Teplicen megtartandó tantesületi közgyűlés alkalmából hangversenyyel és tombolával egybekötött táncestélyt rendez az egyesület, melynek tiszteleti elnökévé Baross Jusztin alispánt, elnökökké Kosztka Mihály kir. tanfelügyelőt, Mihalik József egyházmegyei főtanfelfelügyelőt, Krizsan Zsigmond ev. esperest és Donáth Manó kerületi elnököt, titkárokká Misz Rezsőt és Bocsek Györgyöt, pénztárossá Málík Irmát, ellenőrré Küzdy Istvánt választotta. A hangverseny és tombola-rendező bizottságok megalakításával az elnökség bízott meg, mely feladatának rövid idő alatt meg is fog felelni.

Pályázat tanulmányi ösztöndíjra.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a pesti kereskedelmi bank által 1892. évben alapított, 30,000 koronát kitevő és külföldi tanulmányutra szánt ösztöndíjalapítványnak az 1899. évre esedékes, de akkor kiosztásra nem került 4 1/2%-os kamatait, vagyis 1350 koronát (675 forint) a folyó évben egy kiváló készultséggel végzett kereskedelmi akadémiái, illetve felső kereskedelmi iskolai tanulónak kívánja nyilvános pályázat útján kiadni. Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak oly ifjak, kik valamely hazai kereskedelmi akadémiát, illetve felső kereskedelmi iskolát sikerrel végeztek, mely körülmény iskolai végbizonnyítvánnyal igazolandó. A folyamodványban szabatosan megjelölendő azon specialis ismeret, melynek elsajátítása vagy legalább tanulmányozása végett az illető a tanulmányut megtenni szándékozik. Felemlítendő folyamodonak eddigi gyakorlati működése, továbbá esetleges szakmunkálatai az illető ismeretkörben, nemkülömben nyelv-ismeretei, azonfelül a tervezett tanulmányut programja és időtartama. Végül megjelölendő, hogy folyamodó miként véli szerzett ismereteit és tapasztalatait a tanulmányut befejeztével itthon értékesíteni. Oly pályázó, aki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó specialis ismeretek körében már elméleti vagy gyakorlati irányú tanulmányokra hivatkozhatik és azokat igazolni képes, valamint kellő nyelvismeretekkel is bír, az ösztöndíj odaítélésénél előnyben fog részesülni. A pályanyertes a tanulmányut lefolyásáról és tanulmányozási eljárásáról, valamint elért eredményeiről a kereskedelemügyi miniszternek jelentést tenni tartozik. Felhívjuk mindazon, a pozsonyi iparkamara területén (Pozsony sz. kir. város, Nyitra, Pozsony, Trencsén és Turóc vármegye) lakó érdekelteket, akik ezen tanulmányi ösztöndíjat elnyerni óhajtnak, hogy a fentiek figyelembe vételével szerkesztendő folyamodványukat a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez címezve, legkésőbb folyó évi június hó 25-ig a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarához terjesszék be.

Cukorgyár Trencsén megyében.

Sok utánjárás, mindenféle nehézségek leküzdése után sikerült Trencsénmegyében, mint a „Vágv. Lap“ írja, egy cukorgyár felállítását már a közel jövőben és pedig 1901. évi szeptember 1-től biztosítani olyképen, hogy már csak a gazdák hozzájárulásától függ a terv keresztülvitele. Nem sok az, amit a gazdaktól elvárnak. Amit ezek az intézménynek nyújtani fognak s amit nyújtaniok kell, nem áll egyébből, mint olyan kötelező ígértből, hogy 1901. évtől kezdve 4000 magyar holdon cukorrépat termelni és 6 éven keresztül a felállítandó gyárnak szállítani fognak a következő feltételek mellett: a cukorgyár fizet azon répa-termelőknék, akik évenként legalább 25 magyar holdnyi területen természetnek répat, métermázsánként 190 fillért készpénzben, azonkívül ingyen kapnak még 30% préselt répaszeletet, (ami 40% nyers szeletnek felel meg) és 4% mézszapot, a mely utóbbi kitünő trágyát kepez. Azon gazdák ellenben, akik évenként 25 magyar holdnál kisebb területen természetnek répat, méter-

mázasánként 180 fillérenyi vetelarra és 25% pre-selt répaszeletre tarthatnak igényt. Ezen minimális árak azon répara vonatkoznak, a melyik vagy a trencsén-teplai gyárba közvetlenül tengelyen szállítatik, vagy pedig a trencsén-teplai vasuti állomástól legfeljebb 25 kilométer távolságra fekvő felrakódó állomási helyen adatik fel az államvasutak vágvölgyi fővonalának mentén. A mennyiben a gazda a répaszeletet és méziszapot nem venné igénybe, a cukorgyárnak 40 filléért métermázasánként átengedheti. A cukorrépának az átvevő-helyre való szállítása, úgy mint eddig is szokásban volt, a szállító kötelessége. A cukorgyár nagyobb szabású lesz. Minimális építési és berendezési költsége 2.400.000 korona, mely összeg 5 millió koronáig terjedhet. Évenként fel fog dolgozni 600.000—1.000.000 métermáza cukorrépát. A vállalkozó, Lamich Antal troppai lakos, 400.000 kor. erejéig részvényeket bocsát ki a gazdák érdeklődésének fölkelésére és befolyásuknak biztosítására. A cukorgyár Tr.-Teplán fog épülni. A vállalkozó kötelezve van a 4000 hold termelési területnek biztosítása után 90 nap alatt az építkezést megkezdeni és kötelezettségének biztosítására a főispán rendelkezésére bocsátott 200.000 kor. óvadékot, mely felerészben a kormány és felerészben a várm. közgazdasági alap javára fog esni, ha a gyárat föl nem építene. A vállalat nem kíván sem a kormánytól, sem a vármegyétől, sem a gazdaközönségtől anyagi áldozatot, kizárólag saját pénzerejéből fog létesülni. Természetesen igénybe veszi azokat az előnyöket, melyeket a törvény hasonló intézményeknek biztosít, számít a vármegye erkölcsi istápolására és különösen a gazdák részvételére abban a tekintetben, hogy a gyár működéséhez megkívántató 4000 magyar hold területen cukorrépát termelni és a fent részletezett feltételek mellett a cukorgyárnak szállítani fognak. Mindannak biztosítására, a mit e közleményben a felállítandó cukorgyárról elmondottunk Lamich Antal vállalkozó a főispánnak kötelező nyilatkozatot adott és — mint mondtuk — 200.000 kor. óvadékot tett le.

Jelenet a templomban. A farkasdi ev. ref. templomban múlt vasárnap a délutáni szónoklatot a karzaton levő legénység közül közbekialtások zavarták meg. Somogyi Antal ref. lelkes ezt eleinte nyugodtan tűrte, majd kis szünetet tartott, de a közbeszólás csak ismétlődött, mire Somogyi kérte azon személy megnevezését, ki őt zavarni merészkedett. De senki sem merte azt tenni, s így kényszerítve érezte magát feljegyezgetni azok neveit a honnét a hangok kiindultak és a törvényre bizni a kutatást. Állítólag egy rovott multú legényke űzte, ki az időben többet vett be a kellesténél a „gözbül.“ Az esetnek folytatása lesz.

A Vág gözhajózása érdekében az érdekelt előjárók május 30-án ismét gyűléseztek Komáromban.

Megörült. Szórad Pál farkasdi parasztagda vasárnap ismeretlen okból megörült. Valószínűleg Nyitrára fogják őt szállítani.

A felfüggesztett mocsonoki jegyző ügyéről írják lapunknak: „Mi lehet az oka, hogy a folyó év elején felfüggesztett mocsonoki körjegyzőnek a fegyelmi ügye mostanig még elintéztést nem nyert, a hét folyamán tartott megyei közgyűlésen pedig elő nem fordult? Miért hagyják a népes községet oly sokáig helyben lakó helyettes nélkül? Nem onnét van a késedelem, hogy a felfüggesztésre rászolgált urat az utóbbi időben gyakrabban látjuk Nyitrán megfordulni? a hol mind ugylátszik az alispán úr ajtajára jár kopogtatni, vagy Bánffy „szelid nyomásának“ elvéhez mediumokat keresni? Hogy minő eredményel nem tudjuk, azonban a késedelem okát ebben gyanítjuk, mert — miként értesülünk — a legutóbbi időben a jegyző ur a mocsonokiaknak személye iránti törhetlen bizalma és ragaszkodásának bebizonyítására, az alispán urhoz menesztendő deputáció összetoborzásában erősen fárado-

zik. Azonban szeretjük hinni, hogy a körültekintő alispán ur a deputációkat nem tartja mindenkor a bizalom csalhatatlan hőmérőjének, mivel nagyon jól tudja, hogy nincsen oly desperátus ügy, — uti figura docet — mely mellett kazárokból és néhány megvásárolható vagy agyonérdekelt egyénből álló deputációt toborzani ne lehessen. Ha már bizalmi kérdéssről van a szó, nem ártana talán Mocsonok nagy közönségét is megkérdezni, s biztosra vesszük, hogy a bizalom hőmérője nagyon is a fagypontra alá szállna.“

A legjelesebb magyar ásványvíz, mely előkelő orvosok nyilatkozatai alapján kiváló gyógyhatással alkalmaztatik, kétségtelenül a *szolyvai gyógyforrás.* Ez az általánosan kedvelt gyógyvíz, mely elsőrangú élvezeti ital is, már Rákóczy korában volt ismeretes. Érdekes, hogy régisége dacára ugyanazon alkatelemekből áll, mint hajdan, és eredeti tulajdonságaiból mit sem veszített, amint azt a nagyszámu vegyi elemzések igazolják. Dr. Than Károly, a nagyhirű egyetemi vegytanár összehasonlítván a *szolyvai gyógyforrást* az elsőrangú külföldi vizekkel, arra az eredményre jutott, hogy nevezett víz a külföldi divatos forrásokat nagyon is felülmúlja. Többek között a következőleg nyilatkozik: „A szolyvai csaknem háromszor koncentráltabb, mint a giesshübli; ugyanannyi víz élvezete mellett az elsővel csaknem kétszerannyi bikarbonát maradékot viszünk a gyomorba, mint a giesshübli. A *szolyvai* víz ennél fogva *hathatósabb*, mint gyógyvíz.“

Közgazdaság.

A szőlőmoly s a szőlőilonca irtása.

A *szőlőmoly* évenként kétszer szokott mutatkozni. Az első nemzedék hernyói május elejétől körülbelül június utolsó harmadáig találhatók, a mikor kezdetben a fűrt apró bimbóit, később a nyíló virágzatot, majd az apró bogycákat pusztítják. E hernyó eleinte igen parányi és zöldes színű, később szennyeszöldes, vagy ibolyásszürkés, legtöbbször azonban szennyeszöldes, de feje és az utána következő első testíz feketésbarna; teljesen felnőtt korában 8—10 mm. hosszú. E hernyót a fűrtön sohasem lehet szabadon látni, mert a míg egészen kicsi (1 mm. hosszú), addig belefurakodik a bimbókba, miközben azokat finom pókszállalakkal összekötögeti, később pedig részint az elragott virágokból, részint azok elváló hulladékaiból ugyancsak a szájából eregetett pókszállalakkal a fűrt gerzei között hosszukás fészket készít, a melynek belsejét kibeleli. E fészkekben tartózkodik s innen indul ki, hogy kártételeit folytassa. Egy hernyó készíthet azonban egymásután több fészket is; innen van, hogy az ember abból egy fűrtön 5—6-ot is talál, de hernyót rendszerint csak egyben.

Június végén teljesen kifejlődött és vagy az eddigi fészkekben, vagy inkább a karón és szőlőtőke alkalmas repedésében, de nem ritkán a szőlő kötözésére használt anyagban (szalma, guzsbacsavart fűzveszők, sás vagy raffia között) készített külön burokból bebábozódik. Bábja csak mintegy 6 mm. hosszú és világosbarna.

Két hét múlva, még pedig június végén szórványosan, július elején tömegesen kikel e bábból a szőlőmoly, mely valamivel nagyobb és természetesebb a közönséges ruhamolynál, mert 7—8 mm. hosszú és kiterjesztett szárnyal 13—15 mm. széles. E molyra könnyen rá lehet ismerni arról, hogy hátán, ha szárnyát háztető formájára összeszedezi, a felső szárnyán egy kis nyereg alakra emlékeztető kávésbarna színű harántsv huzódik; a felső szárnya hegyén a nyereg alakú rajzhoz hasonló színű pont van.

A *szőlőmoly* előfordul szórványosan Magyarországon — s mint azt az 1898-iki esztendő mutatta — *igen nagy károkat okozhat.*

A *szőlőilonca* a szőlőmolytól különbözik, mert évenként csak egy nemzedéke van. Kártételeit

május eleje-közepe táján, tehát a szőlőmolylyal egyidejűleg kezdi és június közepeig, esetleg végéig folytatja. Eleinte csak a hajtások hegyeirágcsál, a melyeket előbb többé-kevésbé összefon, de ha a hernyó nagyobb (május végén, június elején), akkor már az alsóbb levelekre száll le s itt is mindig fészket készít. Ha a fészkehez közelben nincs mit rágnia, akkor odébb áll s más helyen ismét újabb fészket készít annyiszor, a mennyiszer szükséges: 8—10-szer is, míg teljesen kifejlődik.

A hernyó eleinte (április végén, május elején) kicsi, sárgászöld, majdnem olyan, mint a levél színe, de egy-két sárgászöld hernyó akad későbbben is közte; feje és a feje után következő első testszelvényének felső része fényes feketésbarna, vagy fekete. Hosszúsága kifejlődött korában 30—40 mm. Igen élénk és fürge hernyó: legkisebb érintésre kiveti magát a fészkekből, úgy hogy azután a zöld lomb között nehéz rátalálni.

Ez a rovar — a szőlőilonca — mint épen honi eseteink mutatják, vidékenként és kisebb-nagyobb időszakokban *igen nagy károkat okoz, sőt ha csakugyan tömegesen mutatkozik — mint az Magyarország déli részén a 80-as évek elején megtörtént — tönkre teheti az egész termést is,* miért is okvetlenül szükséges, hogy kártételének gátat vessünk.

Mint hogy a szőlőmoly s a szőlőilonca az ország legtöbb részén ez idő szerint még csak szórványosan fordul elő, legfőbb súly e két rovar hernyójának irtására fordítandó, egyrészt azért, mert az ilyen korban könnyen föltalálható és kis területen könnyen irtható is és másrészt azért, mert ez az eljárás aránylag vége a legolcsóbb munkával, de egyuttal a legjobb sikerrel jár.

Addig, míg a moly hernyója (május elejétől június közepe tájáig) a fűrtön elősködik s ott a megrágot szőlővirágzat részeiből készített gubóiban él, nem kell egyebet tenni, mint kötözés alkalmával a tőke virágzatfűrtjeit egymásután végig megnézni s a kis *hernyó fészket leszedni.*

Az egyes hernyófészkek a fűrt nagyobb megsértése nélkül szedhető ki s a hernyó vagy megsemmisíthető kézzel, vagy a ki munkáit ellenőrizni akarja, az szedetheti azt fészkestől egy kis, körülbelül egy harmadnyira vízzel telt edénybe (legjobban; övre kötött befőttes üvegbe).

Ugyanigy történjék a szőlőilonca nagyobb hernyójának szedése is. Mivel azonban ez a zöld hernyó igen fürge s a levél érintése után fészkeből legtöbbször hirtelen kiugrik, a munkás legyen figyelmes a hernyó ezen ugró tulajdonságára is. Mint hogy ez a hernyó az egy kissé összesodrott levelekben él, legjobb az ilyen levélrészt egyszerűen letépni és a hernyót összenyomni. E hernyó keresésénél figyelmeztetődül szolgáljon az, hogy a mely szőlőtőke levelzete igen meg van rágva (olyan, mintha jég érte volna), ott június hó végéig bizonyára megvan a szőlőilonca hernyója is. Az iloncahernyó szedésének legkedvezőbb időpontja különben az, a mikor a szőlőhajtás másfél araszos. Akkor a megrágot alsó levelek elárlják a kártevő biztos nyomait, míg a hajtás hegyén levő összefonott apró levélkék megmutatják a jelenlegi tartózkodási helyét. Az ilyen helyen az apró levélkéket túvel (pl. kötőtűvel) szét kell fejtteni s az apró hernyót szét kell nyomni.

A szőlőmoly második nemzedéke a fűrtöt bántja, még pedig körülbelül július elejétől augusztus közepe tájáig, esetleg még szeptember elejéig: egyes példányok akadnak ilyenkor is. Itt is csak a *kézzel való szedetés* tanácsos, még pedig úgy, hogy a hernyócsiptetőt itt egy kis, de hosszú ágú olló helyettesíti: ezzel le kell vágni a fertőzött (rothado) fűrtreszt, hogy vele eltávolítsuk a hernyót és megakadályozzuk a fűrt további rothadását. A levágot fűrtresztet pedig valamely mélyebb edénybe össze kell gyűjteni s azután vagy forró vízben megsemmisíteni, vagy trágyalébe fojtani.

A fertőzött virágzatnak és fűrtöknek különféle anyagokkal való permetezése, a rajzó molyok ellen való tüzelés és lámpások alkalmazása eddigelé még nem adott ugyan teljesen kielégítő eredményt, de kiegészítőül s a kézzel való szedésnek mintegy kiegészítésül alkalmazhatók ezek az eljárások is.

A mi a permetezést illeti, az ehhez szükséges folyadék 3 kg. puha fekete szappanból, 1 1/2 kg. valódi pyrethrum- (dalmát, perzsa, vagy montenegrói rovar-) porból és 10 lit. vízből olyanformán készül, hogy e vízben előbb a szappant feloldjuk s aztán hozzá keverjük a pyrethrumport. Az így nyert folyadékot aztán még 90 liter tiszta vízzel fölhitjük. Permetezéskor, a mely munka bármely permetezőkészülékkel hajtható végre, csak a fertőzött fűrtöt kell permetezni, de jól, hogy ázzék át a moly fészke; a töke többi részzeit nem kell bántani. Jó, ha ilyenkor nem a permetező diót használjuk, hanem ha a folyadékot egyenes vékony sugár alakjában a fűrt fertőzött részére löveljük. Lehet virágzás előtt és akkor is permetezni, ha a szőlő már kinyitott, de még nem virágzott el egészen.

Nagy (peronoszpóra-) permetező helyett használhatunk kis kézi permetezőt is, a minőt újabban több gyáros hoz forgalomba. Ilyen kapható 3 frtjával a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (Budapest, V. Alkotmány-utca sarkán). Ha a megtámadott fűrtöket mind megnedvesítjük bőven s ha a használt rovarpor valódi, akkor a siker feltétlen s csak az a hernyó marad élve, a mely a kipermetezett anyagból semmit, vagy csak nagyon keveset kapott. Az ily permetezés gyakorlati megbízhatósága nagyobb területű szőlőkben már teljesen kipróbáltatott s így a legajánlatosabb is.

A molyfogó lámpák molyrajzásakor, még pedig április végén, május elején és másodszor június utolsó hetében és július első felében alkalmazhatók. A molyfogó lámpák egyszerű lámpásokból állanak, a melyek kívülről áttetsző, enyves felszínű papírossal vannak bevonva: az este a világosságuk repülő molyok nekimennek az enyves papírosnak s odaragadnak. De olcsóbb és egyformán jó a következő mécses is. A karóhoz, körülbelül feltöke magasságban, hozzászegezzük kis asztalka formájára egy körülbelül 2 deciméter hosszú és szeles deszkácskát. Erre helyezünk egy 4—5 krajcáros agyagtányért, a melybe vizet öntünk. E tányérba állítjuk a mécses. Ez egy 3—4 krajcáros kis pohárból áll, melyet félig vízzel, félig égetni való olajjal megtöltünk s az utóbbiba teszszük az úszó kanócot. Egy-egy kat. holdra kell ilyen mécsesből 6—8 darab. Minél több, annál jobb. Ezeket este, midőn már homályosodni kezd, meg kell gyújtani: a röpködő molyok vagy a mécsesbe, vagy a mécses alján a tányér vizébe fuladnak. Mennél olajosabb, piszkosabb a víz, annál jobb s ezért nem kell azt naponként fölfrissíteni, hanem csak egyszerűen meg kell azt tisztítani a befutott molyoktól és egyéb rovaroktól. Éjfél táján már eloltható a mécses. Munkamegkötésből célszerű, hogy a mécsesekbe csak annyi olajat öntsünk, a mennyi épen éjfélig elég, hogy azután a mécses magától aludjék ki.

E molylámpással, vagy mécsessel nagyon holdvilágos, zivataros, szeles, esős időben molyt nem igen lehet irtani, mert az akkor nem igen (csak elvértve) rajzik. A molyfogó lámpásnak csak akkor van teljes haszna, hogy ha sok van belőle és ha fénye erős; máskülönbén az estétől reggelig égő csak arra szolgál, hogy elárulja, mikor és meddig (hány napig) rajzott a moly.

A szőlőmoly és szőlőilonca irtására használják ugyancsak a rovarok rajzásakor a molylegyezőket is. Ehhez fiatal 16—20 éves, élénk és ügyes mozgású munkás kell. A molylegyező vékony, széles felszínű fa-, vagy vastag papiros-lemezből (u. n. kéregpapirosból) készül, melyet kézzel jól megfogható nyélhez erősítünk.

E molylegyező egyik fele be van kenve ra-

gadás anyaggal (glicerinnel, vagy lenmagolaj és megolvasztott kolofonium egyenlő arányú keverékével.) Az eljárás az, hogy a munkás a szabad kezével megveregeti a tökét, s ha a moly szárnyra kapott, utána suhint, hogy az a ragadás felületéhez oda tapadjon. Ezen molylegyezőnek az a jó tulajdonsága van, hogy használható egész napon át.

Újabban, állítólag jó sikerrel, használják a szőlőmoly ellen a naftalinos olajat is. Ez akként készül, hogy tíz rész tiszta olajba egy rész naftalint keverünk be s ebből az így nyert anyagból a varrógépek, vagy más hasonló szerszámok kenéséhez használt kis olajozó kanna segítségével a szőlőmoly ismert fészkeire egy-kettőt cseppentünk. Az olaj beleszivódik a fészekbe, rajön a hernyóra s megfojtja azt. Ennek az eljárásnak jó sikere lehet, ha eltaláljuk, hogy mennyi olajat cseppentsünk egy-egy szőlőmoly-fészekre, hogy az tényleg a hernyót megfojtja. Egy-két próba itt csakugyan megmutatja a kellő mértéket. Jó lehet ez az eljárás már azért is, mert a munkás nem kénytelen a fűrtöt kézbe venni s így nem tesz kárt benne. De nagyon olajozni szintén nem szabad. Ez az eljárás természetesen csak az első nemzedék ellen jó.

Összegezve a mondottakat, látjuk, hogy valamint a szőlőmoly, úgy a szőlőilonca ellen is sokféleképen lehet küzdeni. Bizonyos, hogy minden eljárás biztosíthat jó sikert, de mindegyiknek az a főfeltétele, hogy azt alaposan és kitartással hajtsák végre. Felületes munka, vagy a fertőzött szőlőterület csak egyik részének kezelése semmiféle eredményre sem vezet.

Legjobb eredménye és általánosan jó hatása azonban csak akkor lesz meg a védekező eljárásnak, ha azt az érdekelt birtokosok mindnyájan és egyöntetűen hajtják végre.

Az esetleg szükséges egyéb felvilágosítást ingyen és készségesen megadja a m. kir. állami Robartani Allomás (Budapest, V. kerület Nádor-utca 28. sz.)

Nyilt tér.

(E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Óvás.

Arról értesültünk, hogy mindentéle agyag-kályha készítmények mint

„Aranyos-Maróthi Chamotte-kályhák“

dicsőítettnek és kereskedelembe hozatnak. Minden félreértések és netáni károsodások elkerülése végett figyelmeztetjük a t. vevőinket, hogy Aranyos-Maróthon mi az egyedüliek vagyunk, kik Chamotte-kályhákat gyártunk, és árúink csakis minálunk és általunk ismert megbízottainknál, így Nyitrán Richter Károly úrnál megrendelhetők és átvehetők.

Aranyos-Maróthon, 1900. május 22.

Gróf Erdődy Migazzi-féle
agyag-kályhagyár
Aranyos-Maróthon.

WEIGL ANTAL

papi és polgári szabó
NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben úgy egyházi mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, cimadákat, mucetumokat és biretumokat stb.

izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

HIRDETMÉNY.

A „Nyitra-Zsámbokréth-vidéki takarékpénztár“ részvénytársaság

működését

1900. évi június hó 18-án

fogja megkezdeni.

Üzletköre kiterjed:

- Betételeknek kamatozás végetti elfogadása:
  - betételi könyvecskékre,
  - folyó számlára.
- Váltók leszámftolása.
- Állami s egyéb hitelképes értékpapírokra előlegek nyújtása.
- Ingatlan birtokra bekebelezés mellett való kölcsönök adására.

A részvénytársaság 160,000 korona teljesen befizetendő alaptőkével rendelkezik.

Nyitra-Zsámbokréth, 1900. május hó 28-án.

Nyitra-Zsámbokréth-vidéki takarékpénztár
igazgatósága.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

Homlokzat-festék-gyár

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120. (saját házában).

Arany-érmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mészből fölölködők, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónként 16 krtól fölfelé szállíthatnak és a mi a festék szintisztaságát illeti, azonos az olajfestékekkel.

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Gróf Schönborn-Buchheim Ervin bereg m. uradalmából.

Szolyvai gyógyforrás.

Dr. KÉTLI, dr. BÓKAI, dr. WIDERHOFFER tanár urak és számos orvosi tekintélyek nyilatkozatai alapján kitünő sikerrel ajánljatik: köszvény, hólyag s vizeleti szervek bajainál; cukorbetegség, húgyhomok, epekő; a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomor-megbetegedéseknél.

Kitünő ízű ital, igen üdítő viz.

Gyomorbajok elleni specificum

A Luhi Erzsébet gyógyforrás.

A gyomor rendetlen működésénél, gyomorsav tulságos képződésénél, gyomorégés, bőfégés, a gyomor elnyálkásodása, a gyomor és bél krónikus hurutja alkalmával kitünően beválk; a torok, gége és hörgők idült hurutos állapotában sikerrel alkalmaztatik.

Védjegy.

Elsőrangú üdítő és asztali ital.

Polenai gyógyforrás.

Elsőrendű diétetikus viz; legüditőbb asztali viz, borral vegyítve kitünő, tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer.

Kizárólagos főraktár: **FELSNER JON.** urnál Nyitrán.

PÉCS EDE

fűszer, csemege, bor és ásványvizkereskedő
NYITRÁN

ajánlja az idényhez alkalmas cikkeit, mérsékelt árbán. 5-5.

Liptói tavaszi túró.

Különlegesség! 1/2, 1, 2, 5 kilós bödönökben és szabadon.

Friss töltésű hazai és külföldi ásványvizek

nagy raktára!

HAZAI

ásvány és gyógyvizek.
Borszéki Hunyadi
Budai Salvátor
Luhi Parádi
POLENAI Csizi
Szolyvai Mohai
Margit Szántói.

KÜLFÖLDI

ásvány és gyógyvizek.
Karlsbadi
Marienbadi
Preblau
Roncognoi
Rohitsi
Seltersi
Luhacsovici
Levico

A földmivelésügyi magy. kir. miniszterium felügyelete alatt álló

MAGY. KIR. ORSZ. KÖZPONTI MINTAPINCE

palackborai:

Fehér borok:

Magyarádi
Neszélyi
Ermelleki
Pécsi
Dörgicsei k. tanítórend.
Br. Apor, tramini
Somlói Angusz K.-né
" Neubauer J.
Badacsonyi Pauler Tivadar
Muskotály Jantsics
Balatoni rissling
Balaton-melléki I.

Vörös borok:

Burgundi
Szegszárdi
Villányi
Dörgicsei k. tanítórend.
Kadar, gróf Apponyi
Villányi, gróf Andrássy
Egri (Visontai borvidék)
Ménesi (Magyarádi borvidék)
Visontai, Koppély Géza.

Tokaji aszú bor: 1 puttongos.
" " " 2 puttongos.
" " " 3 puttongos.

„RAFFIA“ I. rendű, világos.
Legjobb és legolcsóbb szőlő kötöző anyag. 5 kgr. vételnél előnyös ár.

== Rézgálic (kékkő) 98-99% ==
Szép kék jegecokban; peronospora elleni védekezésnél eddig legjobb és leghatásosabbnak elismert szer.

Szicíliai finom őrlött KÉNPOR
„oidium“ lisztharmit szőlőbetegség ellen legjobb sikerrel használják.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas-kálit,
kénsavas-ammont,

KOVASAVAS-KÁLIT,

(dohánytrágyázásra)

KÉNPOR, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

RÉZGÁLICOT, 98-99%

legolcsóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.